

ย้อนระลึกเมื่อประเทศญี่ปุ่นยกพลขึ้นบก บุกจังหวัดปัตตานี สมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

โดย: อ้อมใจ วงษ์มณฑา

เมื่อ พ.ศ. 2482 เกิดสงครามในทวีปยุโรป ประเทศตะวันตกที่เข้าร่วมสงคราม ได้แก่ เยอรมัน อังกฤษ และฝรั่งเศส ในขณะที่ทางเอเชียก็เกิดสงครามระหว่างประเทศจีนและญี่ปุ่น เนื่องจากความขัดแย้งในดินแดนตอนใต้ของแมนจูเรีย สงครามที่เกิดขึ้นในทั้ง 2 ทวีปนี้ ได้เชื่อมโยงกันและขยายวงมาถึงดินแดนเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เมื่อฝรั่งเศสยอมแพ้เยอรมันในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2483 ทำให้ฝรั่งเศสเกิดภาวะสูญญากาศทางการเมืองขึ้นในอาณานิคมของฝรั่งเศส ญี่ปุ่นจึงเข้าแทรกแซงกิจการ โดยส่งกำลังเข้าควบคุมอินโดจีนของฝรั่งเศส ได้แก่ เวียดนาม ลาว และกัมพูชา ขอให้รัฐบาลของฝรั่งเศสปิดแนวชายแดนที่ติดต่อกับจีน เพื่อป้องกันการส่งกำลังช่วยเหลือจีน ซึ่งกำลังทำสงครามกับญี่ปุ่นอยู่ ต่อมาได้ทำสัญญายินยอมให้ญี่ปุ่นตั้งกองทหารในอินโดจีนได้ ทำให้สหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีน และเนเธอร์แลนด์ ดำเนิน

มาตรการปิดล้อมทางเศรษฐกิจต่อญี่ปุ่น เพื่อกดดันให้ญี่ปุ่นยุติสงครามกับจีน และถอนกำลังทหารออกจากอินโดจีนของฝรั่งเศส แต่ญี่ปุ่นตอบโต้ด้วยการส่งกองกำลังเข้าโจมตีดินแดนอาณานิคมทั่วทั้งภูมิภาคตะวันออก และยกพลขึ้นบกทางชายฝั่งทะเลที่จังหวัดปัตตานี สงขลา นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ประจวบคีรีขันธ์ และบางปู สมุทรปราการ ส่งทหารเข้าโจมตีมณฑลทวายตั้งและเกาะฮ่องกงของอังกฤษ ส่งเครื่องบินโจมตีฟิลิปปินส์ซึ่งเป็นอาณานิคมของสหรัฐอเมริกา ฐานทัพเรือของสหรัฐอเมริกาที่อ่าวเพิร์ล (Pearl Harbor) 2 วันหลังจากเปิดแนวรบไปทั่วมหาสมุทรแปซิฟิก รัฐบาลญี่ปุ่นได้บัญญัติชื่อเรียกสงครามครั้งนี้ว่า “Greater East Asia War” หรือ “สงครามมหาเอเชียบูรพา” สถานการณ์ของสงครามที่ขยายตัวและเชื่อมโยงกันกลายเป็นที่มาของคำเรียกสงครามโดยรวมว่า “สงครามโลกครั้งที่ 2”

เมื่อประเทศญี่ปุ่นบุกประเทศไทย

เดือนธันวาคม พ.ศ. 2481 พ.อ.พระยาพลพลพยุหเสนา (พจน์ พหลโยธิน) ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรีมา 5 ปี ได้ลาออกจากตำแหน่ง และ พ.อ.หลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชีตตะสังคะ) ได้เข้ารับตำแหน่งแทน ขณะนั้นความขัดแย้งระหว่างประเทศมหาอำนาจในยุโรปกำลังขยายผลไปสู่สงครามโลกครั้งที่ 2 และในทวีปเอเชีย การสู้รบระหว่างญี่ปุ่นกับจีนก็ลุกลามและเรื้อรัง รัฐบาลไทยตระหนักว่ามหาสงครามจะหลีกเลี่ยงไม่พ้น และมีความเป็นไปได้ที่ประเทศไทยจะได้รับผลกระทบ เป็นแต่เพียงยังไม่มีความชัดเจนว่าสงครามจะมาถึงประเทศไทยทางใดและลักษณะใด รัฐบาลก็ได้ดำเนินการเสริมสร้างแสนยานุภาพของกองทัพไทย เพื่อป้องกันประเทศและเพื่อสนับสนุนนโยบายต่างประเทศที่จะรักษาความเป็นกลางอย่างเคร่งครัดเมื่อสงครามได้อุบัติขึ้นในยุโรป ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2482 รัฐบาลไทยก็ได้ประกาศความเป็นกลางทันที และได้เสนอต่ออังกฤษ ฝรั่งเศส ญี่ปุ่น ให้พิจารณาทำสัญญาไม่รุกรานกับไทย

เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2483 มีการลงนามในสัญญาไม่รุกรานระหว่างไทยกับอังกฤษ ฝรั่งเศส และ ญี่ปุ่น ฝรั่งเศสได้ทำสัญญาสงบศึกกับเยอรมัน รัฐบาลใหม่ของฝรั่งเศสได้ขอให้สัญญาไม่รุกรานระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งได้ลงนามกันไปแล้วมีผลใช้บังคับโดยไม่ต้องแลกเปลี่ยนสัตยาบัน เนื่องจากขณะนั้นญี่ปุ่นได้แผ่อิทธิพลทางการเมืองและการทหารลงมาถึงอินโดจีน โดยที่ฝรั่งเศสไม่สามารถต้านทานได้ รัฐบาลไทยจึงเห็นว่าสมควรที่จะเรียกร้องให้ฝรั่งเศสปรับปรุงเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับอินโดจีนของฝรั่งเศสเสียใหม่ให้เรียบร้อยและเป็นธรรม โดยขอให้ฝรั่งเศสคืนดินแดนที่ได้เอาไปจากไทยในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อแลกเปลี่ยนกับการบังคับใช้สัญญาไม่รุกรานกันระหว่าง 2 ประเทศโดยไม่ต้องมีการแลกเปลี่ยน

สัตยาบัน รัฐบาลฝรั่งเศสได้ปฏิเสธข้อเรียกร้องของไทย ทำให้มีการเดินขบวนเรียกร้องดินแดนคืนจากฝรั่งเศส โดยสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2483 ได้เริ่มมีการปะทะกันตามแนวชายแดนไทย-อินโดจีน

ต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2484 กองทัพไทยส่วนหน้าได้รุกเข้าไปในอินโดจีน ญี่ปุ่นได้เข้ามาทำการไกล่เกลี่ยความขัดแย้ง ซึ่งได้มีการพักรบเพื่อเจรจากันที่ญี่ปุ่น ในที่สุดไทยก็ได้รับดินแดนบางส่วนคืนมาจากเหตุการณ์กรณีพิพาทกับอินโดจีนของฝรั่งเศส ทำให้อังกฤษและสหรัฐอเมริกาเพิ่มความระแวง รัฐบาลไทยว่ามีความเอนเอียงไปทางญี่ปุ่น ขณะที่รัฐบาลไทยก็ยืนยันในความเป็นกลางอย่างเคร่งครัดต่อไป ญี่ปุ่นได้เคลื่อนกำลังทหารลงมาจากประเทศจีนเข้ายึดครองอินโดจีนของฝรั่งเศสตามแผนการทำสงครามที่ได้กำหนดขึ้นไว้ การนี้ทำให้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีตระหนักว่าสงครามระหว่างญี่ปุ่นกับอังกฤษคงจะหลีกเลี่ยงไม่พ้น แต่ก็ยังมีได้ตัดสินใจว่าถ้าหากเกิดสงครามขึ้นมา การสู้รบก็จะต้องเข้ามาถึงประเทศไทยแล้วไทยจะอยู่ฝ่ายใดถ้าจะเข้ากับญี่ปุ่นก็ไม่แน่ว่าญี่ปุ่นจะเป็นฝ่ายชนะ แต่ขณะเดียวกันก็ยังไม่มั่นใจว่าทางอังกฤษที่มลายูและสิงคโปร์จะสามารถสกัดการบุกของญี่ปุ่นได้มากนักน้อยเพียงใด ถ้าแม้ว่าไทยจะไม่สามารถรักษาความเป็นกลางเอาไว้ได้แล้วไทยก็ไม่ควรที่จะอยู่ข้างผู้แพ้สงคราม ขณะที่ผู้นำรัฐบาลไทยยังลังเลใจ ญี่ปุ่นก็บังคับให้รัฐบาลไทยตัดสินใจโดยจับพลัด เมื่อทหารญี่ปุ่นจำนวนมากได้ทำการบุกประเทศไทยพร้อมกับการโจมตีฐานทัพสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ เมื่อก่อนรุ่งของวันอาทิตย์ที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484

วันเสาร์ที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ประเทศไทยเผชิญกับเหตุการณ์น่าสะพรึงกลัวที่สุดในประวัติศาสตร์แห่งยุครัตนโกสินทร์ ญี่ปุ่นได้ยื่นความจำนงขอเดินทัพ

ผ่านไทยไปโจมตีมลายูและพม่า ซึ่งขณะนั้นเป็น อาณานิคมของอังกฤษ ทูตญี่ปุ่นในกรุงเทพฯ ได้รับ คำสั่งให้ยื่นคำขาดต่อรัฐบาลไทยตั้งแต่ตอนหัวค่ำ ของคืนวันนั้น ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่กองทัพญี่ปุ่นจะ เปิดฉากสงครามมหาเอเชียบูรพาด้วยการโจมตีที่มั่น ของอังกฤษและสหรัฐอเมริกาพร้อมกันเพียงไม่กี่ ชั่วโมง ประเทศไทยได้รับแจ้งล่วงหน้า เพราะญี่ปุ่นมีความมั่นใจว่ารัฐบาลไทยจะต้องให้ความร่วมมือกับ ญี่ปุ่น และจะไม่มีการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นที่ขอเดินทัพ ผ่านประเทศไทย ญี่ปุ่นได้ทาบทาม จอมพล ป. พิบูล สงคราม นายกรัฐมนตรี และผู้บัญชาการทหารสูงสุด มาแล้วก่อนหน้านี้ โดยขอร่วมมือให้ไทยต่อต้าน กองทัพญี่ปุ่น โดยไทยจะเลือกเข้าร่วมเป็นพันธมิตร กับญี่ปุ่นหรือไม่ก็ได้ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ไม่เคย แจ้งให้ญี่ปุ่นทราบถึงความตกลงใจ จนกระทั่งกองทัพ ญี่ปุ่นบุกประเทศไทย โดยที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นผู้เดียวที่กฎหมายอำนาจเป็นผู้สั่งการทางทหาร ได้ออกเดินทางไปตรวจที่ตั้งทหารที่ชายแดนด้าน ตะวันออกตั้งแต่วันที่ 6 ธันวาคม ดังนั้นที่ประชุม คณะรัฐมนตรีในกลางดึกของคืนวันที่ 7 ธันวาคม จึงมี มติให้แจ้งแก่ญี่ปุ่นว่าไทยจะยินยอมหรือต่อต้าน กองทัพญี่ปุ่นจะต้องรอให้จอมพล ป. เดินทางกลับถึง กรุงเทพฯ เสียก่อน ญี่ปุ่นซึ่งได้วางแผนปฏิบัติการไว้ แล้ว ได้เปิดฉากโจมตีฐานทัพสหรัฐอเมริกาที่เพิร์ล ฮาร์เบอร์ ฮาวาย และที่มั่นอื่น ๆ ของอังกฤษและ สหรัฐอเมริกา ตลอดจนการบุกประเทศไทยเมื่อเวลา 01.30 น. ของวันอาทิตย์ที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เวลาในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประตูสู่ประเทศพม่า และ ดินแดนมลายู

ด้วยเหตุที่ไทยเป็นเหมือนบานประตูเปิดเข้าสู่ อินเดีย พม่า มลายู และสิงคโปร์ การเดินทัพผ่านไทย

ของกองทัพญี่ปุ่นจึงเป็นสิ่งที่เล็งได้ยาก เข้าตรู ของวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 กองทัพญี่ปุ่นบุก เข้าทางอรัญประเทศ จังหวัดปราจีนบุรี พระตะบอง พิบูลสงคราม พร้อมยกพลขึ้นบกที่บางปะ จังหวัด สมุทรปราการที่ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี ทางภาคใต้มีการสู้รบ อย่างรุนแรงระหว่างทหารไทยกับญี่ปุ่น สายวันนั้น ๆ พณฯ ทสึโบกามิ เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำ ประเทศไทยยื่นคำขาดขอให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านไทย โดยญี่ปุ่นจะรับรองเอกราชและอธิปไตยของไทย รัฐบาลไทยภายใต้การนำของรัฐบาลจอมพล ป. มีการอภิปรายในคณะรัฐมนตรีกันอย่างหนัก แต่ไทย ไม่มีทางเลือกที่ดีกว่านี้ จึงยินยอมตามคำขอของ ญี่ปุ่น อีก 1 เดือนต่อมา จอมพล ป.ได้รับรายงานจาก หลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศ ว่า ญี่ปุ่นแสดงความไม่พอใจที่ไทยยังไม่ประกาศ สงครามกับอังกฤษและสหรัฐ เนื่องจากกองทัพญี่ปุ่น รบรุดหน้า แต่ยังกังวลแนวหลังของการรบรบใดที่ ไทยยังไม่ประกาศสงครามให้แน่ชัด รัฐบาลไทยจึง ประกาศสงครามต่ออังกฤษและสหรัฐ เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2485

วันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เวลา 23.00 น. ญี่ปุ่นเคยช่วยให้ไทยได้ดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง มาจากฝรั่งเศส ได้ส่งเอกอัครราชทูตเข้าพบนายกรัฐมนตรีที่ทำเนียบรัฐบาล เพื่อขออาศัยดินแดนไทย เป็นทางผ่านในการเคลื่อนทัพ ก่อนการประกาศ สงครามกับอังกฤษและสหรัฐอเมริกา เหตุการณ์ที่ เกิดขึ้นในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เมื่อญี่ปุ่น ส่งกำลังพลเข้ารุกรานไทยในหลายพื้นที่ชายทะเลไทย ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ไทยจำเป็นต้อง เข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 2 ในเวลาถัดมา แม้ว่า เบื้องต้นเมื่อครั้งที่อังกฤษและฝรั่งเศสประกาศสงคราม กับเยอรมนีในเดือนกันยายน พ.ศ. 2482 อันเป็น

“

เมื่อทราบว่ารัฐบาลยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านไป
โดยไม่ได้มีการต่อสู้ตามที่เคยประกาศชักชวนปลุกใจไว้
อันตรงกันข้ามกับจิตใจคนไทยในขณะนั้น จึงทำให้การประชุมในครั้งนั้น
เป็นการประชุมที่แสนเศร้าที่สุด ทั้งสมาชิกสภา รัฐมนตรี ได้อภิปรายซักถามโต้ตอบ
กันด้วยน้ำตานองหน้า ความรู้สึกของทุกคนในขณะนั้น
คล้ายกับว่าเด็กถูกผู้ใหญ่ที่มีกำลังมหาศาลรังแก จะสู้ก็สู้ไม่ได้
ทั้งมีความวิตกว่า ประเทศไทยได้สูญเสียเอกราชอธิปไตยไปแล้ว

”

จุดเริ่มต้นของสงครามโลกครั้งที่ 2 ไทยจะประกาศ
วางตัวเป็นกลางอย่างเคร่งครัดก็ตาม อย่างไรก็ตาม
การวางตัวเป็นกลางของไทยมิได้หมายความว่าไทย
ปฏิเสธการใช้กำลัง เพราะเมื่อฝรั่งเศสเพลี่ยงพล้ำ
ตกเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ให้กับเยอรมนี รัฐบาลชาตินิยม
ของไทยในสมัยนั้นก็เริ่มเคลื่อนไหวเพื่อที่จะยึด
เอาดินแดนลาวและกัมพูชาที่ตกอยู่ภายใต้อาณัติ
ครอบครองของฝรั่งเศสมาเป็นของไทย ทำให้ญี่ปุ่น
ซึ่งเข้ามามีอิทธิพลอยู่ในอินโดจีนเข้ามาใกล้เกลี่ย
และฝรั่งเศสได้ยอมมอบดินแดนบางส่วนให้กับไทย

วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 เวลาเข้ามีด ทหาร
ญี่ปุ่นหลายพันนาย มายกพลขึ้นบกในที่ชายฝั่ง
ทะเลอ่าวไทย 7 พื้นที่ ใกล้กรุงเทพมหานครที่สุด คือ
บางปู สมุทรปราการ อีกส่วนหนึ่งบุกเข้ามาทางชายแดน
อรัญประเทศ กองทัพอากาศญี่ปุ่นส่งเครื่องบินขับไล่
แบบเซนโตกิ มากกว่า 10 ลำ บินเข้ามาโจมตีสนามบิน
อำเภอดุสนัดนคร อากาศยานไทยที่จอดอยู่ นักบิน
ขับไล่ทั้ง 3 คน คือ เรืออากาศเอกไชย สุนทรสิงห์
เรืออากาศเอกชิน จิระมณี และ เรืออากาศตรีสนิท
โพธิเวชกุล นำเครื่องบินขับไล่ฮอว์ค 3 วังขึ้น เข้าสกัดกั้น
เรืออากาศไทยทั้ง 3 รบสุดใจขาดดินบนฟ้า ผู้กล้าหาญ
ทั้ง 3 ท่าน เสียชีวิตในหน้าที่เหนือท้องฟ้า อำเภอดุสนัด

นคร กอบบินน้อยที่ 5 ของกองทัพอากาศไทย
ณ อำเภอนาวประจวบคีรีขันธ์ ที่ตั้งอยู่ริมทะเล กลายเป็น
หน่วยรบภาคพื้นดินที่นำกำลังทหารอากาศไป
ดวลเป็นประจักษ์บานกับทหารญี่ปุ่นที่บุกมาทางทะเล
กำลังทหารบกที่ตั้งอยู่ ณ จังหวัดแนวชายฝั่งอ่าวไทย
ชุมพร นครศรีธรรมราช สงขลา ออกมายิงสนั่นเมือง
พลีชีพด้านการบุกของญี่ปุ่น

เวลา 01.00 น. จอมพล ป. พิบูลสงคราม
อยู่ระหว่างเดินทางไปราชการที่ต่างจังหวัด ทำให้ขาด
ผู้มีอำนาจในการสั่งการ ญี่ปุ่นไม่รอช้ายกพลขึ้นบก
ในพื้นที่ชายทะเลของไทย แม้ว่าทางการไทยจะยัง
มิได้ให้ความยินยอมจนนำไปสู่การสู้รบระหว่าง
กองทัพญี่ปุ่นกับเจ้าหน้าที่ไทย หลังจากที่เอกอัครราชทูต
ญี่ปุ่นเดินทางไปขอพบนายกรัฐมนตรีไทยเพียงไม่กี่
ชั่วโมง ก่อนที่ไทยจะออกประกาศให้ทหารและตำรวจ
หยุดยิง ประกาศของรัฐบาลได้รับโทรเลขจากจังหวัด
ต่าง ๆ

เวลา 02.00 น. เรือรบกองทัพญี่ปุ่นได้ยกทหาร
ขึ้นบกที่จังหวัดสงขลา ปัตตานี ประจวบคีรีขันธ์
นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร และบางปู
สมุทรปราการ ทางบกได้เข้าทางจังหวัดพินุลสงคราม
และบุกเข้าประเทศไทยทางบกที่อรัญประเทศ

กองทัพญี่ปุ่นสามารถขึ้นบกได้โดยไม่ได้รับการต่อต้านที่บางปู จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนทางภาคใต้และทางอรัญประเทศมีการต่อสู้ด้านทานอย่างหนักของทหารไทย ประชาชนทั่วไปและอาสาสมัครที่เป็นเยาวชน เรียกว่า “ยุวชนทหาร” ในบางจังหวัด เช่น การรบที่สะพานท่านางสังข์ จังหวัดชุมพร โดยกลุ่มยุวชนทหารและกองกำลังผสมทหารตำรวจ ซึ่งกำลังจะต่อสู้ปะทะกันอยู่ที่สะพานท่านางสังข์ โดยที่กลุ่มยุวชนทหารมีผู้บังคับการ คือ ร้อยเอกถวิล นิยมเสน ในระหว่างการสู้รบร้อยเอกถวิลนำกำลังยุวชนทหารออกมาปะทะกองทหารญี่ปุ่นจนถูกทหารญี่ปุ่นยิงเสียชีวิต แต่ยุวชนทหารยังคงสู้ต่อไปจนกระทั่งรัฐบาลสั่งหยุดยิง ได้มีการปะทะสู้รบกันอย่างรุนแรง สมเกียรติของทหารและตำรวจไทย

เวลา 04.00 น. ที่จังหวัดปัตตานี ผู้บังคับกองพันชื่อ พันตรีขุนอิงคุยทบบริหาร สั่งการเขียนขาดให้ทหารไทย ยุวชนทหารสู้ตาย ขณะที่ทหารของ ร.ต.อุดม ไสมะเกษตริน เคลื่อนไปถึงหลักกิโลเมตรที่ 1 หน้าวัดนพวงษ์ ก็พบทหารญี่ปุ่นกระจายกำลังออกมาเป็นแถวจากสถานีกำกันปศุสัตว์ จึงสั่งทหารระดมยิงทันทีการปะทะจึงเกิดขึ้นอย่างรุนแรง เมื่อกำลังเสริมของกองร้อยที่ 2 มาถึง พ.ต.หลวงอิงคุยทบฯ จึงสั่งให้ปรับรูปขบวนตั้งรับ โดยกำหนดด้านทานตั้งแต่แนวปะทะมาจนถึงบริเวณหลักกิโลเมตรที่ 3 อาศัยแนวถนนเป็นที่กำบัง จึงทำให้ด้านทานกำลังเข้าศึกอย่างได้ผล

เวลา 06.00 น. ทหารญี่ปุ่น 1 กองพันได้ยกพลขึ้นบกที่ปากน้ำบางตาหลวง หลังจากการอำเภอนนทบุรีอีกแห่งหนึ่ง เพื่อตีโอบหลังกองทหารไทย เพราะกองหน้าบุกไปไม่ได้ ผู้บังคับกองพันจึงสั่งให้ ร้อยเอกเจริญ สายวิจิตร นำกำลังไปสกัดกั้นทหารญี่ปุ่นที่ปากน้ำบางตาหลวง รวมทั้งหมวดปืนใหญ่ทหารราบและทหารสื่อสารในบังคับบัญชาของ ร้อยตรีวิชิต

รักษาเขต โดยจัดวางกำลังตามแนวชายป่าทางซ้ายของวัดมัจฉลินท์ และชายป่าด้านตะวันตกของอำเภอนนทบุรี สามารถด้านทานไม่ให้ญี่ปุ่นเข้ายึดอำเภอนนทบุรีได้ที่บริเวณปากน้ำบางนิชา ญี่ปุ่นพยายามจะเข้ายึดค่ายทหาร เพื่อไม่ให้ส่งกำลังไปช่วยส่วนหน้าได้ ผู้บังคับกองพันได้จัดทหารที่เหลือและทหารที่ปล่อยออกจากเรือนจำ คอยป้องกันอยู่แล้วทางตะวันตกของเขาบ่อทอง และยังมีทหารบางส่วนของกองร้อยที่ 1 ยึดอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของบ้านโคกกอกและบ้านบ่อทอง แต่ยังไม่ทันได้สู้รบกันก็มีคำสั่งให้หยุดยิงเสียก่อน ส่วนบริเวณปากคลองตาแปด ห่างจากสถานีรถไฟโคกโพธิ์ประมาณ 10 กิโลเมตร เป็นที่หมายที่ญี่ปุ่นจะเข้ายึดเหมือนกัน ผู้บังคับกองพันได้ให้ ร้อยตรีกริสรณ์ แซ่มซ้อย นำกำลัง 1 หมวดไปรักษาการณ์อยู่ที่สถานีรถไฟโคกโพธิ์ และได้ตรวจค้นขบวนรถไฟที่มาจากยะลา จับชาวญี่ปุ่นแต่งเป็นพลเรือนได้ 2 คนจึงควบคุมตัวไปที่สถานีตำรวจจุดนี้ก็ยังไม่ได้มีการสู้รบ การรบที่นับว่ารุนแรงสู้กันประชิดตัวก็คือ สมรภูมิบริเวณหน้าวัดนพวงษ์ ทหารไทยใช้ปืนกลหนักตั้งยิงบนรถบรรทุก ทหารญี่ปุ่นใช้เครื่องยิงลูกระเบิดถูกรถบรรทุกปืนกลหนักไฟไหม้ พลประจำปืนถูกไฟครอกเสียชีวิต กำลังทหารในหมวดร้อยตรีอุดม ไสมะเกษตริน เข้ายึดคูน้ำข้างถนนคนละฝั่งกับญี่ปุ่น สาดกระสุนเข้าใส่กัน และยังสั่งให้ทหารติดตามปลายปืนเตรียมลุยข้ามถนนเข้าตะลุมบอนกับญี่ปุ่น แต่หลังจากที่ยังกำลังเข้าศึกแล้วเห็นว่าญี่ปุ่นมีกำลังเหนือกว่ามาก จึงเพียงแต่ยิงยันไว้ ขณะนั้น พันตรีหลวงอิงคุยทบบริหาร ซึ่งศีรษะบาดเจ็บจากรถตกถนนก็ยังบัญชาการรบอยู่ตลอดระหว่างหมวดปืนกลหนักของ ร.ต.อุดม กับหมวดปืนใหญ่ของ ร.ต.เฉลียว สวามิวัธน์ จนกระสุนปืนกลของญี่ปุ่นถูกบริเวณโคนขาของผู้บังคับกองพันหลายคนล้มอยู่บนถนน ทหารในหมวดปืนใหญ่จึงออกไปนำ

ตัวผู้บังคับกองพันลงมา พ.ต.หลวงอิงคุตทช ยังสั่งทหารให้สู้ พร้อมกับตะโกนปลุกใจทหารตลอดเวลาขณะที่ถูกหาม ต่อมาร้อยตรีสง่า ศุภลักษณ์ ผู้บังคับหมวดเสนารักษ์ได้นำตัวผู้บังคับกองพันส่งโรงพยาบาลปัตตานี แต่ พ.ต.ขุนอิงคุตทชบริหาร ทนพิษบาดแผลไม่ไหว เสียชีวิตในคืนวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ส่วน ร.ต.เจ็ย สวามิวัธน์ ก็ถูกยิงที่แขนบาดเจ็บสาหัสสำหรับฝ่ายพลเรือนและยุวชนทหาร ข้าหลวงประจำจังหวัดได้แจ้งให้ พ.ต.ต.เจ็ย รังคะอุไร ผู้กำกับการตำรวจภูธร ทราบถึงการยกพลขึ้นบกของญี่ปุ่นเมื่อเวลา 03.00 น.เศษ จึงให้สถานีตำรวจกองเมืองเป็นศูนย์ป้องกัน โดยฝึกกำลังตำรวจกับยุวชนทหารยึดแนวแม่น้ำปัตตานีต่อต้านทหารญี่ปุ่น ผู้กำกับฯ เห็นว่ากำลังญี่ปุ่นมากเกรงจะต้านไม่อยู่ จึงสั่งให้ ร.ต.ต.ประดิษฐ์ ศรสุชาติ ไปติดต่อขอกำลังฝ่ายทหารมาช่วย แต่ ร.ต.ต.ประดิษฐ์ไปไม่ถึงไหน ก็ถูกทหารญี่ปุ่นซุ่มดักยิงจนเสียชีวิต

เวลา 7.00 น. จอมพล เคาท์ เทราอุจิ แม่ทัพใหญ่ญี่ปุ่นได้ส่งกองทัพที่ 25 ภายใต้นายพลยามาซิตียกพลขึ้นบกตามชายฝั่งภาคใต้ของประเทศไทยและเคลื่อนกำลังผ่านไทยเข้าสู่มลายูและสิงคโปร์ ขณะที่กองทัพที่ 15 ภายใต้นายพลอิชิเข้ายึดครองประเทศไทยและพม่า การบุกของกองทัพญี่ปุ่นได้รับการต่อต้านจากฝ่ายไทย อันประกอบด้วยทหารตำรวจและพลเรือน ตลอดจนยุวชนทหารอย่างเหนียวแน่นและดุเดือด ทุก ๆ จุดที่มีการปะทะกันก่อให้เกิดความสูญเสียด้วยกันทั้ง 2 ฝ่าย เมื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม เดินทางกลับจากชายแดนด้านตะวันออกมาเข้าประชุมคณะรัฐมนตรี การสู้รบระหว่างไทยกับญี่ปุ่นกำลังดำเนินอยู่ และมีการสูญเสียชีวิตเลือดเนื้ออยู่ทุกขณะ คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษา และเห็นว่าเพื่อที่จะผ่อนหนักเป็นเบา เห็นสมควรที่ไทยจะยินยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทย

โดยไทยจะให้ความร่วมมือทางทหารเท่าที่จำเป็นเท่านั้น โดยญี่ปุ่นจะต้องเคารพในเอกราช อธิปไตย และเกียรติยศของประเทศไทย ก่อนเที่ยงของวันที่ 8 ธันวาคม รัฐบาลจึงมีคำสั่งให้ฝ่ายไทยยุติการต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น โดยยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนย้ายผ่านประเทศไทยเพื่อไปโจมตีมลายูและพม่าได้

เวลา 7.30 น. คณะรัฐมนตรีได้มีคำสั่งหยุดยิง แต่ต้องใช้เวลาหลายชั่วโมงกว่าที่คำสั่งดังกล่าวจะไปถึงกองกำลังของไทยในจุดต่าง ๆ และในบางพื้นที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่กองบินน้อยที่ 5 ที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ คำสั่งหยุดยิงได้รับทราบในตอนบ่ายของวันรุ่งขึ้น สำหรับการเดินทัพผ่านประเทศไทยนั้น ในทางปฏิบัติ กองทัพญี่ปุ่นได้เข้ายึดจุดยุทธศาสตร์ทั่วประเทศไทย แต่ทั้งนี้ญี่ปุ่นมิได้จะต้องสถาปนากองการเมืองและกองทัพไทย เพื่อเป็นการแสดงความเคารพต่อเอกราช และอธิปไตยของประเทศไทยตามที่ได้ตกลงกัน การตัดสินใจของรัฐบาลไทยดังกล่าวเป็นการตัดสินใจที่ชอบด้วยเหตุผล เพื่อรักษาสันติภาพและชีวิตประชาชนมิให้ต้องสูญเสียโดยไม่จำเป็น อีกทั้งก็เป็นภาวะจำยอมเนื่องจากไทยไม่มีกำลังเพียงพอที่จะต้านทานกองทัพญี่ปุ่นได้ รัฐบาลไทยได้สั่งให้ทหารและตำรวจทุกหน่วยหยุดยิงชั่วคราวเพื่อรอคำสั่ง ซึ่งขณะนี้รัฐบาลกำลังเจรจากันอยู่ ผลเสียหายทั้งสองฝ่ายยังไม่ปรากฏ

เวลา 11.00 น. รัฐบาลไทยโดยจอมพล ป. พิบูลย์สงคราม ได้ประกาศอนุญาตให้ทหารญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยได้ กองพันทหารราบที่ 42 เป็นหน่วยทหารที่เพิ่งตั้งขึ้นที่จังหวัดปัตตานี เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2483 มี พันตรีขุนอิงคุตทชบริหาร หรือ นายทองสุข อิงคะกุล เป็นผู้บังคับกองพัน มีกำลังพลเพียง 76 คนเท่านั้น กำลังรอทหารเกณฑ์รุ่นใหม่และทหารกองหนุนที่จะเรียกระดมพลเพิ่มเติม ก่อนวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2483 ผู้บังคับกองพัน

สังเกตเห็นว่ามิชชันนารีมาพักตามโรงแรมในจังหวัดปัตตานีมากผิดปกติ ขณะเดียวกันรัฐบาลไทยก็คาดการณ์ไว้แล้วว่าญี่ปุ่นอาจจะอาศัยไทยเป็นทางผ่านเข้าบุกมลายูของอังกฤษ จึงนำทหารออกศึกษาภูมิประเทศให้ชำนาญเส้นทาง พร้อมทั้งขอกำลังจากจังหวัดทหารบกสงขลามาสเสริม และรับทหารมาเพิ่มอีก 600 คน เดินทางมาถึงสถานีรถไฟโคกโพธิ์ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 พอตี 6 กว่าจะลำเลียงเข้าค่ายเสรีจก็เป็นเวลา 20.00 น. จึงจัดงานเลี้ยงต้อนรับ เพื่อบำรุงขวัญทหารใหม่และทหารเก่า งานเลี้ยงเลิกเมื่อเวลา 22.00 น. จนกระทั่งเวลา 03.00 น. ของคืนนั้น ผู้บังคับกองพันก็ได้รับโทรศัพท์จาก นาวาเอกหลวงสุนาวินวิวัฒน์ หรือ นายกิมเหลียง สุนาวินวิวัฒน์ ข้าราชการประจำจังหวัดปัตตานี แจ้งว่า ญี่ปุ่นได้ยกพลขึ้นบกที่ปากน้ำปัตตานี บริเวณสถานกักกันปลุสสัตว์จังหวัด ผู้บังคับกองพันจึงสั่งการให้ ร้อยตรีอุดม โสมะเกษตริน ผู้บังคับหมวดกองร้อยอาวุธหนัก นำกำลังที่เตรียมพร้อมอยู่ 1 หมวดกับทหารกองรักษาการณ์ประมาณ 20 คน เอรารถบรรทุกปืนกลหนักไปต่อต้านญี่ปุ่นไว้ก่อน ต่อมาได้สั่งให้ ร้อยเอกเจริญ สายวิจิตร ผู้บังคับกองร้อยที่ 1 นำ 1 หมวดปืนกลหนัก และ 1 หมู่ปืนใหญ่ทหารราบ ไปยึดพื้นที่ตำบลโคกกอก กับให้ร้อยตรี ลิบ วิวัฒน์ ผู้บังคับหมวดกองร้อยที่ 2 พร้อมด้วย 1 หมวดปืนกลหนัก 1 หมู่ปืนใหญ่ทหารราบไปสมทบกับกองร้อยที่ 1 จากนั้นก็เคลื่อนย้ายส่วนบังคับการกองพันไปตั้งที่อำเภอหนองจิกให้ใกล้สมรภูมิ ขณะที่ผู้บังคับกองพันเดินทางด้วยรถยนต์ไปที่อำเภอหนองจิก ตามถนนสายปัตตานี - โคกโพธิ์ เมื่อถึงหลักกิโลเมตรที่ 15-16 มีรถบรรทุกปืนใหญ่เสีย กำลังจอดซ่อมขวางทางอยู่ในความมืด พลซบตรผู้บังคับกองพันขับมาด้วยความเร็ว หักหลบจนรถเสียหลักพุ่งลงไปในคูข้างถนน พ.ต.หลวง อิงคุยทชฯ ศีรษะกระแทกกับขอบประตูเป็นแผล

ฉกรรจ์ แต่เมื่อปฐมพยาบาลบาดเจ็บแล้วก็ออกเดินทางต่อไปโดยรถปืนใหญ่ที่ซ่อมเสร็จ

อนึ่ง ตั้งแต่เวลา 04.00 น.เศษ กำลังทหารญี่ปุ่นอีกส่วนหนึ่งเคลื่อนเข้าโอบศาลากลาง แต่ถูกยุวชนทหารต่อต้านอย่างเข้มแข็ง ญี่ปุ่นกระจายกำลังตั้งแต่ถนนเดชาจนถึงสะพานเดชาอนุชิต เพื่อเข้ายึดสถานีตำรวจกองเมืองที่เป็นศูนย์ป้องกันของตำรวจ แต่ถูกยุวชนทหารที่เชิงสะพานเดชาอนุชิตด้านทานอย่างเหนียวแน่น จนทหารญี่ปุ่นไม่อาจรุกเข้ามาได้ ระหว่างการต่อสู้มีข้าราชการและประชาชนไปรวมตัวกันที่ศูนย์ป้องกันเพื่อขอร่วมในการต่อสู้ด้วย การสู้รบดำเนินต่อไปจนถึงเวลา 11.00 น. โดยที่ญี่ปุ่นก็ไม่อาจรุกคืบหน้าได้ จอมพล ป.พิบูลสงครามก็มีโทรเลขมาให้ฝ่ายไทยหยุดยิง ยอมให้ทหารญี่ปุ่นผ่าน การสู้รบจึงยุติ แต่ที่บริเวณอำเภอน้องจิกยังมีการยิงกันประปรายจนถึง เวลา 17.00 น.

สรุปการเสียหายของฝ่ายไทย ผู้บังคับกองพันเสียชีวิตในสนามรบมีบันทึกจากหนังสือ 116 วีรไทยว่าช่วงเช้าถึงช่วงบ่ายวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ตลอดแนวด้านทานชายฝั่งอ่าวไทย มีทหารไทยเสียชีวิต 24 คน ตำรวจ 5 คน ยุวชนทหาร 5 คน ข้าราชการและประชาชน 6 คน รวมเสียชีวิต 40 คน สถานที่ราชการและเอกชนเสียหายเป็นจำนวนมาก รถบรรทุกปืนกลหนักถูกยิงไฟไหม้ไป 1 คัน อาคารโรงทหารถูกญี่ปุ่นเข้าไปทำลายและค้นเอาทรัพย์สินออกไปใช้ โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายทหาร รถยนต์ และน้ำมันเชื้อเพลิง ส่วนพันตรีหลวงอิงคุยทชบริหารได้เลื่อนยศเป็นพันเอก และในปี พ.ศ. 2511 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 ได้พระราชทานนามค่ายทหารที่ตำบลบ่อทอง อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ว่า “ค่ายอิงคุยทชบริหาร”

แต่ในเอกสารบางฉบับแจ้งว่ามีทหารไทยและยุวชนทหารเสียชีวิต 116 นาย หน่วยทหารนครศรีธรรมราช

เสียชีวิต 39 นาย ชุมพร 1 นาย คือ พันโทวิล นิยมเสน จังหวัดสงขลาเสียชีวิต 8 นาย จังหวัดปัตตานีเสียชีวิต 29 นาย เสียชีวิตมากที่สุด คือ กองบินน้อยที่ 5 หน่วยทหารอากาศในจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เสียชีวิต 39 นาย เสียอากาศยาน 4 ลำ

สรุปความเสียหายของญี่ปุ่นบริเวณหน้าวัดนพวงศ์ เสียชีวิต 150 คน บาดเจ็บ 100 คน บริเวณอำเภอหนองจิก เสียชีวิต 30 คน บาดเจ็บ 20 คน นอกจากการยกพลขึ้นบกในเขตไทยแล้ว ในเวลาเดียวกัน ญี่ปุ่นยังยกพลขึ้นบกที่โคตาบารูในเขตมลายู โดยส่งเครื่องบินเข้าปูพรมฐานทัพต่าง ๆ ของอังกฤษ และยกพลขึ้นบกห่างจากพรมแดนไทยลงไป 18 กิโลเมตร อังกฤษได้ส่งเครื่องบินเข้าโจมตี แต่ก็ถูกตอบโต้โดยฝูงบินญี่ปุ่นซึ่งครองน่านฟ้าไว้ได้ และเข้ายึดสนามบินอลอรุสตาร์ เมื่อญี่ปุ่นยึดบางส่วนของมลายูได้แล้ว ทหารที่ยกพลขึ้นบกอำเภอลาดใหญ่ จังหวัดสงขลา จึงเคลื่อนกำลังเข้ามลายู ร.ต.อำไพ จุลละพราหมณ์ ซึ่งต่อมาก็คือ พลตำรวจเอกสุรพล จุลละพราหมณ์ อธิบดีกรมตำรวจ ขณะนั้นถูกส่งไปเป็นนายทหารติดต่อบริการกองทัพอากาศและเข้าไปในเขตมลายูด้วย ได้บันทึกไว้ว่า “...เมื่อพ้นเขตไทย เห็นศพทหารเกลื่อนกลาดตลอดสองข้างทาง ที่ป้อมปืนคอนกรีตก็เห็นทหารอาณานิคมตายคาป้อม ในสวนยางมีซากรถหุ้มเกราะเบรกันแควีเออร์และศพทหารเคลื่อนทหารญี่ปุ่นรุกเข้ามาลู่จนถึงสิงคโปร์รวมทั้งบอร์เนียวและสุมาตราได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ทหารญี่ปุ่นอีกเต็มทั้งยังพลอยทำให้รัฐมนตรีไทยหลายคนมั่นใจว่าญี่ปุ่นจะต้องชนะสงครามครั้งนี้แน่ จึงอยากจะขอร่วมหัวจมท้ายเข้าห็นผู้ชนะสงครามกับญี่ปุ่นเสียเลย แต่แล้วมีคนมาร้องเรียกที่หน้าประตูบ้าน บอกว่า ญี่ปุ่นมาแล้ว ภรรยาท่านข้าหลวงและภรยานายอำเภอยพพมาอยู่ที่บ้านขุนธำรงพันธุ์ภักดี ซึ่งเป็นพี่ชายของภรรยาข้าพเจ้าแล้ว ข้าพเจ้าก็ยังไม่เชื่อว่าเป็นเรื่องจริง” ดังนั้น

วันอาทิตย์ที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ถูกกำหนดไว้เป็นวันแรกของ “การฉลองรัฐธรรมนูญ” ขณะนั้นประเทศไทยเพิ่งจะผ่านพ้นเหตุการณ์กรณีพิพาทกับอินโดจีนของฝรั่งเศสมาได้ไม่ถึงปี กองทัพอากาศได้สู้รบเป็นเวลาประมาณ 1 เดือนครึ่ง ระหว่างนั้นประเทศไทยก็ตกอยู่ในบรรยากาศของสงคราม

วันที่ 9 ธันวาคม 2484 สถาผู้แทนราษฎรในการประชุมพิเศษในตอนบ่าย เมื่อได้รับทราบเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยความเสียใจอย่างสุดซึ้ง ได้มีการเรียกประชุมวิสามัญของสภาผู้แทนราษฎรเป็นการด่วน เพื่อที่รัฐบาลจะได้แจ้งให้ที่ประชุมทราบว่า ทางรัฐบาลได้ยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านประเทศไทย เพื่อไปมาเลเซีย สิงคโปร์ และพม่า “เพราะไม่มีทางจะต่อสู้ต้านทานกำลังกองทัพญี่ปุ่นได้จึงยอมตามคำขอ” “มวลสมาชิกสภาได้รับทราบดังนั้นแล้ว เพราะเหตุที่ได้กล่าวแล้วว่า คนไทยทุกคนได้รับการปลุกใจให้รักชาติให้ทำการต่อสู้ศัตรู ตามกฎหมายกำหนดหน้าที่ของ คนไทยในการรบเมื่อทราบว่รัฐบาลยินยอมให้กองทัพญี่ปุ่นผ่านไป โดยไม่ได้มีการต่อสู้ตามที่เคยประกาศชักชวนปลุกใจไว้ อันตรงกันข้ามกับจิตใจคนไทยในขณะนั้น จึงทำให้การประชุมในครั้งนั้น เป็นการประชุมที่แสนเศร้าที่สุด ทั้งสมาชิกสภา รัฐมนตรี ได้อภิปรายซักถามโต้ตอบกันด้วยน้ำตานองหน้า ความรู้สึกของทุกคนในขณะนั้น คล้ายกับว่าเด็กถูกผู้ใหญ่ที่มีกำลังมหาศาลรังแก จะสู้ก็สู้ไม่ได้ ทั้งมีความวิตกว่าประเทศไทยได้สูญเสียเอกราชอธิปไตยไปแล้ว” ประเสริฐ ปัทมะสุนธ์ อดีตเลขาธิการรัฐสภา กล่าว

ภารกิจของทหารเรือ ขณะที่ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกบุกไทย

สงครามโลกครั้งที่ 2 เริ่มต้นในวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2482 เมื่อกองทัพเยอรมันบุกโปแลนด์ หลังจากนั้น 4 วัน ไทยประกาศตัวเป็นกลางตามพระราชโองการ

ลงวันที่ 5 กันยายน พ.ศ. 2482 เป็นจุดเริ่มต้นอันมีส่วนสำคัญที่นำไทยเข้าสู่สงครามคือกรณีพิพาทอินโดจีนระหว่างไทยกับฝรั่งเศส ซึ่งไทยถือเอาโอกาสเหมาะระหว่างที่ฝรั่งเศสกำลังรบติดพันและเพลี่ยงพล้ำเป็นข้อได้เปรียบที่จะเรียกร้องดินแดนคืนที่เสียไปเมื่อครั้งรัชกาลที่ 5 ในกรณี ร.ศ. 112 กองทัพไทยเริ่มบุกเข้าดินแดนฝรั่งเศสในอินโดจีนตั้งแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน พ.ศ. 2483 และรุกคืบได้ชัยชนะเรื่อยมา จนในที่สุดญี่ปุ่นก็ยื่นมือเข้ามาใกล้เคียง จนมีการลงนามในอนุสัญญาสันติภาพในวันที่ 9 พฤษภาคม พ.ศ. 2484 แม้ว่าเหตุการณ์ครั้งนี้จะทำให้เราได้ดินแดนบางส่วนคืน แต่กองทัพไทยก็ตกอยู่ในสภาพบอบช้ำเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะกองทัพเรือต้องเสียเรือรบที่ส่งเข้าสงครามครั้งนี้ไปทั้งหมด คือเรือหลวงธนบุรี เรือหลวงสงขลา และเรือหลวงชลบุรี จนกระทั่งวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ประชาชนชาวไทยกำลังอยู่ในบรรยากาศของงานฉลองรัฐธรรมนูญที่รัฐบาลจัดขึ้น โดยไม่รู้ตัวเลยว่าเหตุการณ์ร้ายกำลังคืบคลานเข้ามาใกล้ตัวทุกที และในที่สุดกลางดึกของคืนวันที่ 7 ต่อเนื่องถึงเช้าวันที่ 8 ธันวาคม ผันร่ายก็เกิดขึ้นแบบตั้งตัวไม่ทัน ทางฝ่ายรัฐบาลและทหารเองได้เตรียมการเรื่องนี้มานานพอสมควรแล้ว แต่ก็ไม่มีใครคาดคิดว่าญี่ปุ่นจะบุกจริง ๆ เพราะยังมีสนธิสัญญาที่จะไม่รุกรานกันค้ำประกันอยู่ ทางด้านการข่าวไทยได้รับข่าวจากฝ่ายสัมพันธมิตรอยู่ตลอดเวลาให้เตรียมการในเรื่องนี้ และยืนยันว่าญี่ปุ่นวางแผนจะยึดครองอินโดจีนเป็นที่แน่นอนและก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ ประมาณีสองของวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกตลอดแนวชายฝั่งของไทย เป็นการบุกแบบสายฟ้าแลบ และก็ประสบผลสำเร็จแทบจะเป็นเวลาเดียวกับฐานทัพอเมริกันที่เพิร์ลฮาร์เบอร์ถูกกองทัพญี่ปุ่นถล่มย่อยยับ เรือรบยูเอสเอสเวสต์เวอร์จิเนียที่ถูกปกคลุมด้วยควันไฟและเปลวเพลิง

หลังถูกกองทัพญี่ปุ่นโจมตีโดยไม่ทันได้ตั้งตัว เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 1941 (AFP PHOTO/THE NATIONAL ARCHIVES) นี่คือการลำดับเหตุการณ์ของการเริ่มต้นสงครามมหาเอเชียบูรพา สิ่งที่สร้างความสงสัยอย่างยิ่งในเหตุการณ์ครั้งนี้คือ กองทัพเรือขนาดมหึมาของญี่ปุ่นเล็ดลอดการตรวจระวังชายฝั่งของกองทัพเรือมาได้อย่างไร โดยที่ไม่เกิดการปะทะกันแม้แต่เพียงเล็กน้อย หรือไม่ปรากฏว่ามีการส่งข่าวใด ๆ จากกองทัพเรือสู่แนวระวังชายฝั่งของกองทัพบก ทหารราบ ตำรวจ และชาวบ้าน มารู้ตัวกันก็เมื่อเห็นทหารญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกแล้ว ก่อนหน้านั้นข่าวทางการทหารที่ไทยได้รับจากฝ่ายสัมพันธมิตรก็มีมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปลายเดือนมีนาคม จนกระทั่งเช้าวันที่ 6 ธันวาคม เครื่องบินตรวจการณ์ของออสเตรเลียได้ตรวจพบเรือลำเลียงของญี่ปุ่นในอ่าวไทย นอกจากนี้ยังมีโทรเลขลับจากกระทรวงต่างประเทศอังกฤษส่งข่าวให้รัฐบาลไทยรู้ตัวตั้งแต่วันที่ 6 ธันวาคม และ 7 ธันวาคม เตือนให้ไทยเตรียมการป้องกันการรุกรานของญี่ปุ่น ทางด้านกองทัพเรือเองก็มีการเตรียมการในการนี้อยู่ตลอด จากเอกสารคำสั่งเฉพาะที่ 5/84 เรื่องให้จัดกองเรือออกไปลาดตระเวนอ่าว ลงวันที่ 19 พฤศจิกายน พ.ศ. 2484 โดยมี น.อ.ชลิต กุลกำธร เป็นผู้บังคับกองเรือกำหนดออกเรือจากกรุงเทพฯ ในวันที่ 21 พฤศจิกายน พ.ศ. 2484 ระยะเวลา 15 วัน เส้นทางเดินเรือตั้งแต่กรุงเทพฯ-หมู่เกาะอ่างทอง-สงขลา-นราธิวาส แล้วแล่นตัดข้ามอ่าวไปยังเกาะกูด-สัตหีบ-กรุงเทพฯ กองเรือนี้ประกอบด้วยเรือ 8 ลำ เป็นเรือสลุป 2 ลำ คือเรือหลวงท่าจีน และเรือหลวงแม่หลอง เรือตอร์ปิโดใหญ่ 4 ลำ ได้แก่ เรือหลวงระยอง เรือหลวงตราด เรือหลวงสุราษฎร์ และเรือหลวงปัตตานี เรือกวาดทุ่นระเบิด 1 ลำ คือ เรือหลวงบางระจัน กับเรือลำเลียง 1 ลำ คือ เรือหลวงพจัน (ประวัติศาสตร์การสงคราม

ของไทยในสงครามมหาเอเชียบูรพา, 2540) เรือหลวงแม่กลอง (ภาพจากหนังสือที่ระลึกครบรอบ 72 ปี 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521 นอกจากนี้กองทัพเรือได้กำลังบางส่วนเพื่อป้องกันฐานทัพชายทะเล เช่น กองต่อสู้อากาศยาน 1 กองร้อย เพื่อป้องกันฐานทัพเรือสัตหีบ เป็นต้น จนถึงวันที่ 7-8 ธันวาคม ก่อนการยกพลขึ้นบกนั้นเองที่ทหาร ตำรวจ และชาวบ้าน ได้พบกองเรือญี่ปุ่นในลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ตีสามของวันที่ 8 นาว่าโทหลวงวุฒิวรวิธ (วุฒิ สุทธิบุตร) สังเกตเห็นการลำเลียงทหารญี่ปุ่นจากเรือซิดนีย์ลงเรือเล็กเพื่อขึ้นบกทางอ่าวประจวบฯ มีเรือลำเลียงลำหนึ่งลักษณะเป็นเรือสินค้าแล่นเข้าไปจอดที่หลังเขาล้อมหมวกทางด้านเหนือ แล้วถ่ายกำลังพลลงเรือระบายพลทางเกาะเสม็ดพบเรือลำเลียงพลจำนวน 2 ลำ ราษฎรบนเกาะสมุยพบเรือลำเลียงขนาดใหญ่ 2-3 ลำ เป็นต้น จนกระทั่งเวลาประมาณตีสองถึงตี 4 ทหารญี่ปุ่นจึงยกพลขึ้นบกพร้อม ๆ กัน 7 แห่ง คือ สมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี นี่คือนาทีที่เกิดขึ้น เมื่อกองทัพอเมริกันผ่านด่านแรกในน่านน้ำไทยไปได้สบายโดยไม่มีการสู้รบใดๆ ในน่านน้ำทะเลอ่าวไทย จนกระทั่งมีการปะทะกันอย่างดุเดือดตลอดแนวชายฝั่งของไทยระหว่างทหารญี่ปุ่นกับทหารราบ ตำรวจ ยุวชนทหาร และชาวบ้าน ที่นำไปสู่ความสูญเสียทั้งชีวิต ทรัพย์สิน และกำลังใจ การสู้รบกินเวลาอยู่หลายชั่วโมง ก่อนจะมีความสงบในเวลา 07.30 น. ของวันที่ 8

วีรกรรมของ นายมาโนช และ นายมานิช ขณะญี่ปุ่นบุกจังหวัดปัตตานี

ย้อนไปในวันเริ่มต้นสงครามมหาเอเชียบูรพา ญี่ปุ่นได้ส่งฝูงบินเข้าโจมตีอ่าวเพิร์ลฮาร์เบอร์ของสหรัฐอเมริกาแบบสายฟ้าแลบ เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ตามเวลาท้องถิ่น จากนั้นอีกไม่กี่ชั่วโมงใน

เช้ามีวันที่ 8 ธันวาคม ตามเวลาในประเทศไทย กองทัพอเมริกันได้บุกเข้าไทยพร้อมกัน โดยทางบกบุกเข้าที่อรัญประเทศและทางทะเลเข้าที่จังหวัดสมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี สำหรับเหตุการณ์ในวันนั้น ในจังหวัดปัตตานี นายอนันต์ คณานุรักษ์ และนายอนันต์ วัฒนานิกร ได้นำมาเขียนเป็นบทความไว้ในภายหลัง โดยระบุว่าทหารญี่ปุ่นบุกเข้าทั้งสองฝั่งของแม่น้ำปัตตานี ทางฝั่งตะวันตกมีการปะทะกันก่อนทำให้มีผู้เสียชีวิตทั้งฝ่ายญี่ปุ่นและไทยฝ่ายละหลายสิบนาย สำหรับฝั่งตะวันออกทหารญี่ปุ่นบุกมาตามถนนนาเกลือ โดยมีชาวบ้านและตำรวจช่วยกันต้านทานไว้ เหตุการณ์ครั้งนั้นมีบางช่วงบางตอนที่พี่น้องตระกูลวัฒนานิกร ทั้ง นายมาโนช (เกียนซิว) ที่ขณะนั้นเป็นนักธุรกิจเจ้าของโรงงานน้ำแข็ง และนายมานิช (เกียนหงวน) น้องชายซึ่งเป็นนายช่างยนต์ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้อง นายอนันต์ คณานุรักษ์ กล่าวถึงเหตุการณ์ในเช้าวันที่ 8 ธันวาคม ไว้ดังนี้ “รุ่งเช้าของวันจันทร์ที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ในช่วงเวลาประมาณ 4.00 น. ได้ยินเสียงปืนดังมาจากทางด้านที่ตั้งของจังหวัด ซึ่งอยู่ฝั่งตรงข้ามของแม่น้ำปัตตานี มีทั้งเสียงปืนเล็ก ปืนกล ปืนใหญ่เบา ข้าพเจ้าเข้าใจว่า คงจะเป็นการซ้อมรบของทหารกองทัพ ร.พ. 42 แต่แล้วมีคนมาร้องเรียกที่หน้าประตูบ้าน บอกว่า ญี่ปุ่นมาแล้ว ต่อมาก็เห็นนายมานิต (เค่งฮ้วน) วัฒนานิกร เดินถือปืนมาที่บ้าน ข้าพเจ้าก็แนะนำให้เขารีบไปสมทบที่กองตำรวจ” จากนั้น นายมานิช จึงวิ่งต่อไปยังกองกำกับการตำรวจประจำจังหวัด ซึ่งมีนาว่าเอกหลวงสุนาวินวิวัฒน์ข้าหลวง เป็นผู้อำนวยความสะดวก ที่นั่นนอกจากนายมานิช ซึ่งเพื่อน ๆ มักเรียกว่าหมอรักษาเครื่องยนต์ เพราะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องจักรเครื่องยนต์ ยังมีนายบุญฮอก มุ่งแสง นายจ่าย และนายเกษม ทรัพย์เกษม ผู้มีเลือดไทยภาคกลางคนเดียวในกลุ่ม รวมถึงตำรวจ ข้าราชการ และยุวชนทหาร

กลุ่มหนึ่งที่รวมตัวตั้งใจสู้รบป้องกันเมืองปัตตานี ขณะนั้นทหารญี่ปุ่นได้ขึ้นฝั่งตะวันออกมาตามถนนนาเกลือในปัจจุบัน เพื่อหวังโอบล้อมตัวเมืองปัตตานี ในสมัยนั้นบริเวณนี้ยังคงเป็นทุ่งนาและสวนมะพร้าว ไม่มีถนนหนทางใด ๆ มีเพียงโรงฆ่าสัตว์หลังหนึ่ง ตรงข้ามโรงฆ่าสัตว์เป็นสถานที่ใช้ประหารชีวิตนักโทษ (ซึ่งต่อมากลายเป็นวัดนิกรชนาราม) จากบริเวณลานประหาร มีถนนมุ่งตรงไปหน้าศาลเจ้าเล่งจูเกียง หรือศาลเจ้าแม่ลิ้มกอเหนี่ยว บริเวณหลังศาลเจ้านี้เอง ที่อาณานิคมปัตตานีกลุ่มหนึ่งรวมทั้งนายมานิข นายเกษม นายจ่าย และนายบุญฮุก ได้ยึดเป็นสมรภูมิสู้กับ กองทหารญี่ปุ่น โดยรับอาวุธและกระสุนจาก กองอำนาจการ ซึ่งได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติม จากร้านขายปืนในตัวจังหวัดปัตตานี นายอนันต์ วัฒนานิกรได้เขียนบรรยายเหตุการณ์ในช่วงนั้นจาก คำบอกเล่าของ นายเกษม ทรัพย์เกษมไว้ดังนี้ ในเช้า วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ซึ่งขณะนั้นสถานการณ์ โลกอยู่ในขั้นวิกฤต ด้วยค่ายมหาอำนาจตะวันตกมีความขัดแย้งระหว่างกันสูง และญี่ปุ่นเองก็ประกาศต่อต้านมหาอำนาจตะวันตกที่เข้ามายึดครองมี อาณานิคมในเอเชีย โฆษณาว่าจะปลดแอกชาวเอเชีย ให้พ้นจากชนชาติผิวขาว ขณะที่ชาวไทยรวมทั้ง ชาวนครศรีธรรมราช กำลังตื่นเต้นกับการจัดงานฉลองรัฐธรรมนูญที่กรุงเทพฯ และที่สนามหน้าเมือง และเช้าวันนั้นมีฝนตกหนัก เวลาประมาณ 05.30 น. ทางจังหวัดนครศรีธรรมราชก็ได้รับโทรเลข แจ้งข่าว จากสงขลาว่าญี่ปุ่นส่งเรือรบและยกพลขึ้นบกที่สงขลา แล้ว กระทั่ง 06.30 น. กองทหารญี่ปุ่นก็มาปรากฏตัว ที่ท่าแพพร้อมเรือท้องแบนขนอาวุธยุทโธปกรณ์มากมาย ซึ่งขณะนั้นทหารไทยที่ค่ายวิชารูธ ภายใต้ การนำของพลเอกหลวงเสนานรงค์ ผู้บัญชาการ มณฑลทหารบกได้ประชุมและสั่งการวางกำลัง เตรียมพร้อมไว้ตลอดแนว จากท่าแพถึงโรงทหาร

และได้บันทึกรายงานว่า “...การอำนวยความสะดวกไม่ได้สะดวกนักเพราะตลอดเวลาฝนได้ตกมาอย่างหนัก จึงอยู่ก่อนที่หน่วยทหารจะเข้ายึดแนวนั้น ถึงหากจะ ได้เตรียมตัวไว้แล้วแต่โดยเหตุที่ไม่แจ่มแจ้งพอ คือไม่ ทราบว่าทางฝ่ายญี่ปุ่นมีกำลังเท่าใดมาขึ้นบกจริงที่ ไตบ่าง แนวจึงสับสนกันอยู่บ้าง แต่ถึงกระนั้นก็นับว่า ได้ปฏิบัติการทันเหตุการณ์ กล่าวคือพอกระผมสั่งการ ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหน้าฟากต่าง ๆ ก็เริ่มดำเนินการตาม หน้าที่ของตนหน่วยทหารก็เคลื่อนที่เข้าประจำแนว ตามลำดับได้ปฏิบัติตามอย่างรวดเร็วกล้าหาญเป็นที่ น่าชมเชยยิ่ง ไม่มีแม้แต่คนเดียวที่แสดงความอดื้อเหนียว หรือหวาดกลัว บางคนที่ไม่มีหน้าที่รบโดยตรง เช่น พลทหารประจำตัว ก็ได้มารับจ่ายอาวุธกระสุน และ อาสาเข้าทำการรบด้วย...” ซึ่งพอจะลำดับเหตุการณ์ จากบันทึกต่าง ๆ ได้ ดังนี้

03.00 น. - 04.00 น. ทหารญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ จังหวัดปราชินบุรี สมุทรปราการ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี และปัตตานี

05.00 น. ข้าหลวงประจำจังหวัดและผู้บังคับบัญชา มณฑลทหารบก ค่ายวิชารูธได้รับทราบข่าวทางโทรเลข จากจังหวัดสงขลาแล้วเตรียมพร้อมทั้งทหาร พลเรือน และประชาชน รวมทั้งยุวชนทหารหลายร้อยคนด้วย

06.30 น. ทหารญี่ปุ่น 1 หมู่พร้อมเรือท้องแบน หลายลำปรากฏที่ท่าแพ

06.50 น. เสียงปืนนัดแรกดังขึ้นจากทหารไทย แล้วมีเสียงตอบโต้ระหว่างกันทั้งด้วยปืนเล็ก ปืนกล ติดต่อกัน บางครั้งได้ยินเสียงปืนใหญ่ การต่อสู้รุนแรง ขึ้นตามลำดับ

07.20 น. ะรับการส่งกองกำลังจากนครศรีธรรมราช ที่จะไปเสริมกำลังรบที่สงขลา แต่ให้มาต่อสู้กองกำลัง ญี่ปุ่นที่ท่าแพ

07.30 น. รัฐบาลไทยสั่งการหยุดยิงชั่วคราวเพื่อ รอคำสั่งจากผลการเจรจาที่กรุงเทพฯ

08.00 น. กองกำลัง ร.พัน 39 กลับทัพจากลงใต้ มามุ่งเหนือ สู่สมรภูมิจากค่ายวิชาวุธกับท่าแพ

08.40 น. ยุทธนาการประมาณ 170-350 คน ชุมนุมกันที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศด้วยความรู้สึกร่วม

“...อยากไปรบกับผู้รุกรานเป็นพวกแรก ถ้าไปพร้อมกับส่วนหลังเกรงจะไม่ได้รบ...” แล้วล่ำเลียงพลผ่านย่านตลาดท่าวังซึ่งมีทั้งพระภิกษุสงฆ์ ประชาชน ชาวนครศรีธรรมราช เผ่าคอยอารักขาให้พรเนื่องแน่นถึงสมรภูมิแล้วรับอาวุธและแยกย้ายจัดขบวนรบร่วมกับกองกำลังทหารด้วย ขณะนั้นมีรายงานว่ารัฐบาลมอบคำขวัญในการต่อสู้ว่า “ถ้าแม่ปราชัยแก่ไพร่ ให้ได้แต่ปฐพีไม่มีคน” ซึ่งทางจังหวัดสุราษฎร์ธานีได้ปฏิบัติตาม ด้วยการเผาศาลากลางจังหวัดเมื่อสถานการณ์คับขัน

09.20 น. หลังจากประชุมหัวหน้าส่วนที่ศาลากลางจังหวัด มทบ.6 รายงานสถานการณ์ว่าฝ่ายเราอยู่ในฐานะเสียเปรียบทั้งทางกำลังพลและกำลังอาวุธ ก่อนจะเดินทางมาศาลากลาง เครื่องบินรบและช่วยรบของฝ่ายข้าศึก 4-5 เครื่องมาบินวนอยู่เหนือเขตทหาร แต่ไม่มีการใช้อาวุธกับฝ่ายเรา ยังสูญเสียนายทหารผู้กล้าหาญไปแล้วหลายนายรวมทั้ง พันตรีหลวงราญรอนสงคราม รองเสธ.มทบ.6 และร้อยตรีประยงค์ ไกรจิตติ ผบ.หมวดป.พัน.15

09.30 น. ข้าหลวงได้รับโทรเลขรหัสจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยข้อความ “ให้หยุดรบ กับให้ญี่ปุ่นผ่านและพักในประเทศไทยได้”

09.50 น. ผบ.มทบ.6 ได้รับคำสั่งทางวิทยุจากผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุด (จอมพลแปลก พิบูลสงคราม) ว่า “ให้หยุดรบ หลีกทางให้ญี่ปุ่นผ่านไป แล้วรอฟังคำสั่ง”

10.10 น. มทบ.6 แต่งตั้งคณะผู้เจรจาการศึกฝ่ายไทยพร้อมมณฑลเพื่อเจรจากับญี่ปุ่น

10.20 น. คณะผู้เจรจาการศึกฝ่ายญี่ปุ่นพร้อมมณฑลปรากฏตัว

10.40 น. เปิดเจรจากันบนถนนราชดำเนินใต้ ผลสรุปว่า “ทั้งฝ่ายไทยและฝ่ายญี่ปุ่นได้ทราบคำสั่งให้หยุดรบแล้ว” ขณะนั้นปรากฏว่าทหารญี่ปุ่นมีการเคลื่อนไหว วังระหว่างต้นไม้กำบัง ซึ่งนับว่าเป็นการฉวยโอกาสระหว่างที่ฝ่ายเราหยุดยิงแล้ว เคลื่อนที่เข้ามา ทหารไทยจึงยิงเพื่อให้ยุติการเคลื่อนที่ จนขยายเป็นโต้ตอบกันรุนแรงถึงขั้นตะลุมบอน มีผู้เสียชีวิตต่อหน้าคณะผู้เจรจาทั้งสองฝ่าย ซึ่งต้องหลบเข้าที่กำบังในบ่อดินลูกรังข้างทาง

10.50 น. หลังจากเป่าแตรสัญญาณหยุดยิงหลายครั้ง ก็ไม่หยุดยิงด้วยต่างฝ่ายต่างไม่ยอมหยุดก่อน ได้ตะลุมบอนกันไปมา คณะผู้เจรจาทั้ง 2 ฝ่าย จึงให้จัดผู้ห้ามยิงฝ่ายละ 1 คน เดินคล้องแขนเคียงคู่กันไปทางทิศเหนือ ซึ่ง กำลังญี่ปุ่นตรึงอยู่แล้ววกมาทางกำลังฝ่ายไทย นับว่าการรบของทั้งสองฝ่ายยุติลงตั้งแต่นั้น

11.40 น. ผู้ห้ามยิงทั้งสองเดินกลับมาถึงที่เจรจาการศึก

11.45 น. เริ่มเจรจากับการศึกใหม่ได้ความว่าทางญี่ปุ่นไม่ได้ตั้งใจรุกรานประเทศไทยหรือบุกเมืองนคร แต่เข้าใจว่า รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้เจรจาทำความตกลงอนุญาตให้กำลังรบของญี่ปุ่นผ่านประเทศไทยไปมะละยาและสิงคโปร์ เพื่อขับไล่ชนชาติผิวขาวได้แล้ว ผลการเจรจาทางญี่ปุ่นขอ 5 ข้อ คือ พัก-ผ่าน-ฐานบิน-เขตทหารและรักษาสนามบิน

12.10 น. เจรจากับครั้งที่สอง ฝ่ายไทยยินยอมเพียง 4 ข้อ ยกเว้นข้อ 5 ซึ่งญี่ปุ่นจะต้องรักษาสนามบินเอง โดยกำหนดให้คลองท่าวัง เป็นเส้นแบ่งเขตทหารไทยและทหารญี่ปุ่น และฝ่ายญี่ปุ่นต้องไม่กระทำการใด ๆ ที่เสื่อมเสียเกียรติแก่ชาวไทยและ

ชาติไทยเป็นอันขาด และนัดเจรจาทำความตกลง
รายละเอียดในเวลา 13.00 น. หากพ้นเวลากำหนด
โดยฝ่ายญี่ปุ่นไม่แจ้งเหตุขัดข้องหรือขอเลื่อนเวลา
การรบของทั้ง 2 ฝ่าย อาจเริ่มขึ้นเพื่อขับไล่กำลังรบ
ฝ่ายญี่ปุ่นให้พ้นจากเขตแดนไทย (ภาคใต้) ต่อไป

13.00 น. เสร็จยุติการรบ

14.00 น. ยุติการรบ

ตำนานสามัคคีของยุวชนทหารปัตตานี กับอนุสาวรีย์วีรชน

จากบทความของ ชุมศักดิ์ นรรัตน์วงศ์ ระบุไว้
ว่า ผ่านมา 10 ปีแล้วนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เมื่อ
ผู้เขียนกับเพื่อนนักเขียนหนุ่ม ชรินทร์ แซ่มสาคร
เคยไปตามรอยตำนานยุวชนทหารปัตตานีคนสุดท้าย
เพื่อบอกเล่าเรื่องราวของมิตรภาพระหว่างผู้คนที่
เกิดขึ้นบนผืนแผ่นดินไทยมาช้านาน แม้กระทั่งช่วง
สงครามโลกครั้งที่ 2 เมื่อญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่ปัตตานี
ชายแดนใต้ ย้อนไปช่วงเวลา 03.00 น. ของวันที่ 8
ธันวาคม 2484 เป็นวันที่กองทัพญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกที่
จังหวัดปัตตานี ประวัติศาสตร์บันทึกไว้ว่า นายยูนุ
(ไม่ทราบนามสกุล) ชาวบ้านรูสะมิแล เป็นคนแรกที่
เห็นทหารญี่ปุ่นก้าวเท้ารุกรานแผ่นดินไทย หลังจาก
นั้นจึงรีบวิ่งไปแจ้งข่าวต่อ นายละมุน เจริญอักษร
ปลัดอำเภอเมืองปัตตานี ซึ่งส่งข่าวต่อไปยัง น.อ.หลวง
สุนาวิวัฒน์ (กิมเหลียง สุนาวิน) ผู้ว่าราชการจังหวัด
สมัยนั้น ประสานงานกับตำรวจ ทหาร พลเรือน ยุวชน
ทหาร นำมาซึ่งการต่อสู้อันดุเดือดเช่นที่ ชรินทร์
แซ่มสาคร บันทึกไว้ใน “ยุวชนทหารปัตตานีคนสุดท้าย
ตำนานสามัคคีที่ใกล้ปิดฉาก” ว่า เวลาแห่งความโกลาหล
นั้น ใครมีปืนหยิบปืน ใครมีมีดหยิบมีด ประธาน เลขะกุล
เจ้าของร้านปิ่นก้นเขียวยะบราเดอร์ และ สมเกียรติ
เวียงอุโฆษ สองเจ้าของร้านปิ่นในปัตตานี เอาปืนและ
กระสุนที่มีทั้งหมดในร้าน ให้กำลังฝ่ายไทยไปสู้กับ

ทหารญี่ปุ่น พ.ต.ขุนอิงคุยทอบริหาร ผบ.พัน กองพัน
ทหารราบที่ 42 กรมผสมที่ 5 ซึ่งนำกำลังทหารเข้าสู่
ถูกซุ่มยิงด้วยปืนกลบริเวณสะพานเดชาสุต จนได้รับ
บาดเจ็บสาหัสและเสียชีวิต ถึงวันนี้ผู้คนยังเล่ากันว่า
แม้ถูกยิง แต่ พ.ต.ขุนอิงคุยทอบริหาร ก็ยังตะโกน
ให้ทหารสู้ต่อไป กาลครั้งนั้นมีวีรบุรุษผู้กล้า 40 ชีวิต
พลีชีพเพื่อปกป้องแผ่นดิน ตราบกระทั่งผ่านมา
หลายปีจากเหตุการณ์ครั้งนั้น วันที่ 24 กันยายน
2550 ลมหายใจสุดท้ายของยุวชนทหารที่ชื่อ
“สนั่น อาลีอิสเฮาะ” ก็สูญสิ้น ขณะที่ย้อนไปไม่ถึง
เดือน สนั่น อาลีอิสเฮาะ กับ เนียน ศรีสุวรรณ ยุวชน
ทหารชาวไทยพุทธ ซึ่งเป็นเพื่อนกอดคอกันมาใน
วัยเด็ก และเป็นสหายร่วมรบกับกองกำลังทหารญี่ปุ่น
เมื่อ 66 ปีที่แล้ว พยายามทำภารกิจเพื่อมาตมูมิอีกครั้ง
ด้วยการฟื้นฟูวีรกรรมของยุวชนทหารจังหวัดปัตตานี
มาเล่าชานกับผู้คนว่า “อดีต บรรพบุรุษเราช่วยรักษา
ผืนแผ่นดินไทยแห่งนี้ ปัจจุบันเรายังคงร่วมกันสร้าง
ความสามัคคี” อย่างไรก็ตาม ความมุ่งหวังเดินไปได้
ไม่กี่ก้าว สนั่น อาลีอิสเฮาะ ซึ่งเป็นคนสุขภาพแข็งแรง
เกิดล้มป่วยด้วยอาการเจ็บกระดูกสันหลังจนต้องเข้า
โรงพยาบาล ไม่มีใครคิดว่าจะเกิดโรคแทรกซ้อนจน
ยากต่อการเยียวยา สนั่น อาลีอิสเฮาะ หรือ อายีเจะ
ยามาลูดิน อาลีอิสเฮาะ เกิดเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน
2466 เป็นลูกคนโตในบรรดาพี่น้อง 4 คน เจ๊ะฮะ
อาลีอิสเฮาะ พ่อของสนั่น เป็นกำนันตำบลจะบังติกอ
ส่วนแม่ คือ เจ๊ะฆอติเยาะ อาลีอิสเฮาะ เป็นแม่บ้าน
และช่วยกิจการค้าขายของครอบครัว สนั่น เรียนชั้น
ประถมศึกษาที่โรงเรียนจะบังติกอ พอจบ ป.4 ก็ย้าย
ไปเรียนต่อที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ที่นี่ยาจึงได้
คบหากับ เนียน ศรีสุวรรณ ซึ่งเป็นเพื่อนเรียนร่วมชั้น
และเป็นเพื่อนยุวชนทหารร่วมรบ ทั้งความรัก ทั้งประวัติ
ชีวิตของตระกูลที่ถูกพันกับแผ่นดินเกิด ทำให้เมื่อ
เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนใต้รอบใหม่

ช่วงเริ่มต้น จึงเหมือนได้ปลุกเลือดรักชาติของชายชราวัย 84 ปี ขึ้นมาอีกครั้ง เวลานั้นเรามีโอกาสได้สนทนากับ อะดิลัน อาลีอิสเฮาะ ลูกชายของ สนั่น ซึ่งบอกเล่าว่า “คุณพ่อเคยพูดว่า อยู่มาจนอายุ 84 ปี ก็ไม่เคยเห็นว่าเหตุการณ์จะหนักหนาขนาดนี้ พ่อบอกเสียด้วยการที่พ่อพยายามหยิบเรื่องยุทธนาทหารขึ้นมาพูด เพื่อสะท้อนให้เห็นประวัติศาสตร์ที่คนปัตตานีต่อสู้กันมา ซึ่งก็คือความพยายามหาทางจะทำยังไงให้บ้านเมืองสงบโดยไม่มีการเลือกฝ่าย” สำหรับ “เนียน ศรีสุวรรณ” เขาเกิดวันที่ 1 เมษายน 2468 ที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี พ่อชื่อ มาก แม่ชื่อ นัย มีอาชีพทำนา เนียนเป็นลูกคนสุดท้องจากพี่น้อง 7 คน หลังเรียนจบ ป.4 จากโรงเรียนเทศบาล 2 (วัดตานีนรสโมสร) ก็เข้าเรียนต่อที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ เขาเป็นเด็กวัด อาศัยวัดตานีนรสโมสรเป็นที่พักผ่อนนอน มีข้าวกันบาตรสำหรับประทังชีวิต เวลานั้นเขามีเพื่อนเรียนรุ่นเดียวกันที่เป็นมุสลิมไม่กี่คน และหนึ่งในนั้นคือ สนั่น อาลีอิสเฮาะ “เรียน ม.1 จนจบ ม.6 มาด้วยกัน กอดคอกัน เป็นนักกีฬาไปด้วยกัน เป็นนักวิ่งผลัด ในทีมเราจะมีไทยพุทธ 2 คน มุสลิม 3 คน ก็ให้สนั่นเป็นหัวหน้าทีม เพราะเขามีฐานะทางบ้านดี เวลากินข้าวด้วยกันจะไปหาร้านอาหารอิสลาม เราไทยพุทธไม่มีปัญหา บางครั้งผมก็ไปนอนค้างบ้านเพื่อนมุสลิม” เขายังเล่าย้อนอดีตอีกว่า เวลานั้นเวลามีงานบุญ คนพุทธทำบุญเดือนสิบ จะนำข้าวต้มมัดไปให้เพื่อนมุสลิม งานวันฮารีรายอ เพื่อนมุสลิมก็เอา “ตูปะ” (ข้าวต้มมัด) มาให้กิน ก็เตะบอล แอบสูบบุหรี่มาด้วยกัน และยอมรับด้วยว่า ในยุคนั้น จอมพล ป.พิบูลสงคราม ประกาศนโยบายรัฐนิยม สร้างความยึดอัดให้กับชาวไทยพุทธและมุสลิม ชีวิตดำเนินไปอย่างเรียบง่าย กระทั่งญี่ปุ่นบุก ขณะที่ทั้งคู่มีอายุเพียงประมาณ 16 ปี จึงได้กลายเป็นหนึ่งใน “ยุทธนาทหารปัตตานี” สร้างวีรกรรมปกป้องแผ่นดินของชาวปัตตานี ใช้เวลาต่อสู้โรมรัน

ราว 5 ชั่วโมง มีทั้งชาวบ้านธรรมดาและทหารเสียชีวิตรวมกันหลายคน ในที่สุด จอมพล ป.พิบูลสงคราม ประกาศยอมให้ญี่ปุ่นใช้เส้นทางผ่านประเทศเพื่อเคลื่อนทัพไปยังประเทศมาเลเซีย การต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นจึงยุติลง ทุกคนจึงนำอาวุธไปคืนที่โรงพัก เมื่อสถานการณ์คลี่คลาย สนั่น เนียน และเพื่อน ๆ หวนกลับคืนสู่ชีวิตนักเรียนอีกครั้ง กระทั่งจบการศึกษา จึงต่างดำเนินชีวิตกันไปตามวิถี ขณะที่ “มิตรภาพ” ที่ก่อร่างกันมาไม่เคยจางหาย ถึงเวลานี้ผู้คนต่างลบล้างหล่นหายไปตามกาลเวลา ผู้ที่ยังอยู่ก็ยืนหยัดต่อสู้กับปัญหาอุปสรรคชีวิตกันคนละแบบ ภายใต้ปัญหาสังคมที่ซับซ้อนมากขึ้น ปัญหาเศรษฐกิจจุมเร้า ปัญหาความรุนแรงและความสูญเสียที่หนุนเนื่องหมุนวนกันเป็นวงรอบ และภาพตัดความสวยงามของมิตรภาพระหว่างคนต่างศาสนาที่ยังดำรงอยู่ท่ามกลางปัญหาไฟใต้ที่ยังสุ่มรุ่มคลุ้มเครือในปัจจุบัน ผู้เขียนขออนุญาตหยิบยกเรื่องราวเกี่ยวกับ “ยุทธนาทหารปัตตานี” มาบอกเล่าอีกครั้ง เพื่อสะท้อนเรื่องราวในอดีตที่อาจสามารถบอกเล่าปัจจุบันได้ในหลายมิติ อนุสาวรีย์แห่งนี้สร้างขึ้นเพื่อเป็นการรำลึกถึงคุณความดีและวีรกรรมของผู้กล้าหาญอันประกอบด้วยตำรวจ ยุทธนาทหารที่ 52 โรงเรียนศรีวิทยาภัย และกองพันทหารที่ 38 ที่ได้รวมกำลังกันต่อต้านกองทัพญี่ปุ่นที่ยกพลทางเรือมาขึ้นบกที่กลางอ่าวบ้านคอสัน จังหวัดชุมพร เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2488 เพื่อเดินทางผ่านไทยเข้าตีพม่าและมาลาญ ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ซึ่งบริเวณที่ตั้งอนุสาวรีย์นั้นเป็นบริเวณที่ได้มีการต่อสู้ปะทะกับข้าศึกนั่นเอง ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ หลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ญี่ปุ่นทำสัญญาไตรภาคีกับอิตาลีและเยอรมันซึ่งเป็นฝ่ายแพ้สงคราม เพื่อเริ่มการรบครั้งใหม่ หลังจากโจมตีอ่าวเพิลอาร์เบอร์ของอเมริกาจนแหลกราน เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม 2484 ญี่ปุ่นก็ส่งกำลัง

กองทัพชนาตมเหิมาเข้าตีพม่า และมลายู โดยเดินทัพผ่านประเทศไทย รัฐบาลจอมพลแปลก พิบูลสงครามในขณะนั้นได้ขอความช่วยเหลือจากสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ แต่ได้รับการปฏิเสธ วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2485 กองทัพเรือญี่ปุ่นจำนวนมากได้ยกพลขึ้นฝั่งที่บางปู สมุทรปราการโดยไม่มีการต่อสู้ผ่านมาถึงจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และล่องลงใต้ต่อไปปะทะกับกองกำลังตำรวจที่สุราษฎร์ธานี และยึดเมืองได้แล้ว ยกพลขึ้นบกได้ที่นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี ซึ่งมีการสูญเสียชีวิตและกำลังทั้งสองฝ่ายญี่ปุ่นและไทยจากการสู้รบกัน ส่วนที่จังหวัดชุมพร กองกำลังทหารญี่ปุ่นส่งเรือระบายพลขึ้นที่กลางอ่าวบ้านคอสัน เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2488 เวลา 02.00 น. แต่เนื่องจากบริเวณหน้าบ้านคอสัน นั้นมีเลนลึกมาก ทหารญี่ปุ่นต้องติดเลนอยู่จนเกือบรุ่งสว่างทำให้

กองกำลังตำรวจเมืองชุมพร หน่วยยุทธนทหารที่ 52 โรงเรียนศรียาภัย และทหารกองพันที่ 38 สามารถรวมตัวและเคลื่อนกำลังพลมารับกำลังทหารญี่ปุ่นอยู่ที่คอสะพานท่านางสังข์ ฝั่งตะวันออก ใช้เวลาในการรบอยู่ถึง 7 ชั่วโมง ขณะที่ ญี่ปุ่นมีกำลัง 4,000-5,000 คน พร้อมอาวุธหนักและเบาอันทันสมัย แต่ฝ่ายเรามีทหาร 1 หมวด ยุทธน ทหารโรงเรียนศรียาภัย ประมาณ 30 คน และกำลังตำรวจอีกส่วนหนึ่ง แต่ก็สามารถต่อสู้กันถึง ครึ่งวันจนมีกำลังจากหน่วยเหนือให้ ยุติการต่อต้านญี่ปุ่นปล่อยให้กองทัพญี่ปุ่นเคลื่อนกำลังทางถนนปากน้ำชุมพร ผ่านไปยังอำเภอกระบุรี จังหวัดระนอง โดยมุ่งหมายที่จะยึดแหลมวิกตอเรียพอยต์ของอังกฤษในพม่า ผลจากการสู้รบกองกำลังจังหวัดชุมพรเสียชีวิตไป 5 นาย และบาดเจ็บ 5 นาย ส่วนหน่วยยุทธนทหารไม่มีผู้ได้รับบาดเจ็บ ●

References

- วิจิตวงศ์ ณ ป้อมเพชร. (2555). *ขบวนการเสรีไทยกับวีรกรรมกู้ชาติ*. กรุงเทพฯ :มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กองบรรณาธิการศิลปวัฒนธรรม. (2566). *ใบปลิวโฆษณาชวนเชื่อของญี่ปุ่นเมื่อนุกประเทศไทย*.
- ประเสริฐ ปัทมะสุนธ์. *รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475-2517)*.
- อาเคโตะ นากามูระ. (2546). *ผู้บัญชาการชาวพุทธ ความทรงจำของนายพลนากามูระเกี่ยวกับเมืองไทยสมัยสงครามเอเชียบูรพา*. แปลโดย เออิจิ มูราชิมานครินทร์ เมฆไตรรัตน์. กรุงเทพมหานคร : ธรรมศาสตร์.
- นิตยสารสารคดี ฉบับ 50 ปีสงครามโลกครั้งที่ 2. 11: 126 (สิงหาคม 2538).
- ปราชญ์ เครือทอง. สงสัย! ญี่ปุ่นยกพลขึ้นบกนุกไทย ทหารเรือหายไปไหน. *วารสารศิลปวัฒนธรรม* ฉบับ ตุลาคม 2543 : 114-117.
- สยามรัฐออนไลน์ 9 มิถุนายน 2560 18:34 น. *เกาะติดวิกฤติไฟใต้*.
- ณัฐพล ใจจริง. บันไซ : เมื่อญี่ปุ่นขึ้นไทย ในสงครามมหาเอเชียบูรพา. *มติชนสุดสัปดาห์* ฉบับวันที่ 29 ธันวาคม 2566 - 4 มกราคม 2567.
- ณัฐพล ใจจริง. คอลัมน์ My Country Thailand: ไทย คือ ประตูลูพม่าและมลายู. *มติชนสุดสัปดาห์* วันพุธที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2566
- กนต์ธีร์ ศุภมงคล. (2566). *การวิเทศนโยบายของไทยระหว่างปีพุทธศักราช 2483 ถึง 2495*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษากิจการต่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ.